Bijlage 1 Uitleg Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en enkele andere wetten en de gevolgen voor beleid en uitvoering

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit 2012 is gewijzigd sinds 1 januari 2021, dit betreft de volgende onderdelen.

- Gemeente moet in het plan van aanpak (in ons geval Beleidsplan schuldhulpverlening en armoede-aanpak gemeente Edam-Volendam 2018-2022) opnemen hoe de samenwerking met schuldeisers, waaronder verhuurders, nutsbedrijven en zorgverzekeraars wordt vormgegeven.
- De taak/verantwoordelijkheid van het college is aangescherpt m.b.t. de uitvoering van het plan van aanpak wat betreft:
    - Schuldhulpverlening aan inwoners te geven
    - Een inwoner binnen 4 weken een aanbod te doen tot een eerste gesprek naar aanleiding van signalen van een of meer vaste lasten partners of aanmelding door de inwoner zelf
    - Bij bijzondere omstandigheden in overleg met een andere gemeente ook schuldhulpverlening te bieden aan personen die geen inwoner zijn van de gemeente
    - De gemeente geeft na het eerste gesprek als de inwoner schuldhulp wenst, een beschikking af waarin een plan van aanpak of een (eventuele[1]) weigering tot schuldhulpverlening is opgenomen
    - De beschikking dient binnen een bij verordening te bepalen termijn te worden gegeven; de termijn bedraagt maximaal 8 weken. Het advies is de raad voor te stellen dit binnen 4 weken te doen, zodat er een goed tempo in de uitvoering van de schuldhulpverlening is gegarandeerd. Hierdoor kunnen schulden niet onnodig oplopen.
    - Het college verzamelt zoveel mogelijk de relevante gegevens die voor de schuldhulpverlening noodzakelijk zijn uit de gegevensbronnen die met de wetswijziging beschikbaar zijn gesteld
    - Wat betreft de gegevensuitwisseling is het artikel 8 uitgebreid met de artikelen 8a, 8b, 8c en 8d daarin het volgende geregeld:
        - 8a: bevoegdheid voor college m.b.t. verwerking persoonsgegevens van de inwoner waaronder gegevens over gezondheid, voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de vroegsignalering (signalen van vaste lastenpartners)
        - 8b: bevoegdheid college tot verwerking persoonsgegevens (BRP-gegevens en gegevens die noodzakelijk zijn om de signalen van vaste lastenpartners te verwerken) wanneer college uit eigen beweging een gesprek aanbiedt
        - 8c: het college gebruikt het burgerservicenummer om te waarborgen dat de te verwerken persoonsgegevens op de juiste persoon betrekking hebben
        - 8d: het college is bevoegd om persoonsgegevens van de inwoner die zijn verkregen bij de uitvoering van de jeugdwet, Participatiewet of de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ook te verwerken als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de Wgs
        - De minister kan (artikel 10 Tijdelijke regeling) ook andere vaste lasten partners aanwijzen als die een betere indicatie vormen voor meer schulden (bijvoorbeeld hypotheekverstrekkers)

Met de wetswijziging zijn er nadere regels opgesteld in het **Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening**, daarin is (globaal) het volgende geregeld.

[1] De gemeente moet in het beleidsplan hebben opgenomen dat van de wettelijke weigeringsgronden gebruik gemaakt kan worden. Anders is weigering op die gronden niet mogelijk.

- Gegevensverstrekking huurachterstand door verhuurder (publiek of particulier) onder voorwaarden.
- Signalen van 5 andere zogenaamde vaste lasten partners (nutsbedrijven, zorgverzekeraars en bedrijven voor stadsverwarming)
- 8 artikelen uit het voormalige Besluit breed moratorium zijn in het besluit gemeentelijke schuldhulpverlening opgenomen, waarna het Besluit breed moratorium is ingetrokken
- Nadere uitwerking van de gegevensverstrekking schuldhulpverlening in de artikelen 12 t/m 17, gaat over gegevensverrekking m.b.t.:
    - Onderlinge verstrekking binnen de gemeente
    - Verstrekking voor besluit tot verlenen schuldhulp
    - Gegevens m.b.t. inkomsten en vermogen voor vaststelling plan van aanpak
    - Gegevens m.b.t. openstaande vorderingen en betalingsverplichtingen voor vaststelling plan van aanpak
    - Gegevensverstrekking voor de uitvoering van het plan van aanpak
    - Gegevensverstrekking door de gemeente aan derden

Er zijn dus in de wet verankerde grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens. Hiermee is de verantwoordelijkheid verlegd van de cliënt/inwoner naar de gemeente, wat betreft het verzamelen van de benodigde informatie voor het kunnen aangaan van een eerste gesprek en het eventueel starten van de schuldhulpverlening.
Het kabinet heeft de wet aangepast als onderdeel van het Actieplan Brede schuldenaanpak dat is opgesteld in mei 2018. Het actieplan bevat een groot aantal maatregelen om het aantal mensen met problematische schulden terug te dringen en beter te helpen. Het gaat daarbij om de volgende actielijnen:

1. het voorkomen van problematische schulden;
2. het ontzorgen en ondersteunen;
3. zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso.

Deze actielijnen kennen weer een aantal afzonderlijke maatregelen die deels ook verwacht worden van gemeenten. Dit zijn:

- uitwisseling persoonsgegevens (nu verwerkt in de gewijzigde Wgs);
- voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid in het programma ‘Tel mee met taal’;
- eenvoudig maatwerk bij ingewikkelde problemen;
- betere ondersteuning voor mensen met een licht verstandelijke beperking;
- aanpak IPTA (Integrale persoonsgerichte toeleiding naar arbeid);
- afspraken ter uitwerking van de afspraken binnen het interbestuurlijk programma om problematische schulden te voorkomen en op te lossen;
- opvolgen van onderzoek van de Nationale ombudsman en inspectie SZW;
- verbetering van de (toegang tot) schuldhulpverlening met kortere wachttijden (zie ons voorstel in de verordening).

Deze maatregelen kunnen bijdragen aan het voorkomen van schulden en effectievere schuldhulpverlening, daarom is belangrijk deze ook in onze uitvoeringspraktijk te implementeren.

De praktijk van vroegsignalering en schuldhulpverlening
Met de wijziging van de Wgs is de uitvoering van vroegsignalering een wettelijke taak geworden. Gemeenten moeten de signalen van de vaste lasten partners (verhuurders, nutsbedrijven en zorgverzekeraars) opvolgen door de betreffende huishoudens een eerste gesprek aan te bieden. Dit eerste gesprek is bedoeld om bij de inwoner na te gaan of er problematische he schulden spelen en of de inwoners hulp en ondersteuning wenst. De nutsbedrijven en zorgverzekeraars brachten deze signalen voorheen ook al uit, de gemeenten gingen hier soms vrijblijvend mee om. Niet in onze gemeente; de inwoners over wie een signaal is ontvangen krijgen een brief waarin schuldhulp wordt

aangeboden. Als het huishouden aangeeft schuldhulp te willen, dan brengt de gemeente een beschikking en plan van aanpak uit. Als schuldhulp wordt afgewezen door het huishouden hoeft geen beschikking te worden uitgebracht. Onder bepaalde voorwaarden kan de gemeente de schuldhulp weigeren, in dat geval wordt wel een beschikking uitgebracht. Wat betreft de weigering van schuldhulpverlening kan het college schuldhulp weigeren als de inwoner fraude heeft gepleegd en daarmee een bestuursorgaan financieel heeft benadeeld en die inwoner strafrechtelijk een onherroepelijke bestuurlijke sanctie is opgelegd. Het besluit gemeentelijke schuldhulpverlening geeft in artikel 13 lid 4 aan dat dat het verzoek van het college om informatie over recidive bij andere gemeenten en over onherroepelijke bestuurlijke boetes bij de verschillende bestuursorganen, alleen gedaan kan worden als de gemeenteraad dit in het beleidsplan heeft opgenomen. Voorgesteld wordt deze mogelijkheid te benutten en het plan voor zover nodig daarop aan te passen. Ook gemeenten in de regio en elders in het land passen deze weigeringsgrond toe (o.a. Purmerend en Beemster). Bij de herijking van de beleidsregels schuldhulpverlening worden hiervoor uitvoeringskaders uitgewerkt, zodat alleen bij de zwaardere en recente fraude schuldhulp wordt geweigerd.

Wijzigingen in andere verwante wetgeving:
Naast de wijziging van de Wgs is er een viertal andere wetten veranderd die raakvlakken hebben met schuldhulpverlening. Dit zijn:

1. De wet vereenvoudiging beslagvrije voet (ingegaan 1-1-2021).
2. De wet stroomlijning keten voor derdenbeslag ten behoeve van het verbreden van het beslagregister (grondslag voor gegevensuitwisseling tussen beslag leggende partijen, inzicht en verbeterde uitwisseling over beslagen en betere borging bestaansminimum en voorkoming onnodige ophoging van schulden). Momenteel in behandeling bij ministerie naar aanleiding van advies RvS.
3. De wet Adviesrecht gemeenten bij schuldbewind (ingegaan 1-1-2021).
4. De Wet homologatie onderhands akkoord (m.b.t. ondernemers, ingegaan 1-1-2021, De WHOA creëert de mogelijkheid om zonder een faillissement of surseance van betaling tot een akkoord met schuldeisers te komen ook als niet alle schuldeiser met het voorgestelde akkoord instemmen).

Deze gewijzigde wetten zijn eveneens een uitvloeisel van het Actieplan Brede Schuldenaanpak. In samenhang zorgen zij ervoor dat de schuldhulpverlening effectiever kan worden uitgevoerd.

Gevolgen voor beleid en uitvoering
De huidige uitvoering van de schuldhulpverlening voldoet niet geheel aan de wijziging van de Wgs en de daaraan verwante wetgeving. Tevens sluit de huidige uitvoeringspraktijk niet voldoende aan op de actielijnen en maatregelen uit het brede actieplan van het ministerie van SZW. Hetzelfde geldt voor de in het Beleidsplan schuldhulpverlening en armoede-aanpak gemeente Edam-Volendam 2018-2022 opgenomen acties. Een inhaalslag is nodig. Het is dus zaak deze basis op orde te brengen. Zowel in het kader van de doorontwikkeling van het Breed Sociaal Loket als van de implementatie van deze wetswijzigingen zal stevig worden ingezet op verbetering van de kwaliteit van de schuldhulpverlening in Edam-Volendam.
Op basis van de besluitvorming van het college in 2020 en de wetswijzigingen zal de uitvoering er uitzien zoals weergegeven in bijlage 2.